

Sociální zabezpečení Sociální služby

Mirka Wildmannová
Katedra veřejné ekonomie

Zařazení SZ do systému

Blok existenčních jistot

- **Sociální zabezpečení**
- **Zaměstnanost**
- **Životní prostředí**

Sociální zabezpečení

- **Proč systém sociálního zabezpečení?**
  - *Proč vznikl sociální stát?*
- **Komu se služby poskytují?**
- **Za jakých okolností systém zabezpečuje?**
- **Kdo poskytuje zabezpečení?**
- **Kdo financuje sociální zabezpečení?**

Sociální zabezpečení – zařazení do systému

- **Nástroj, kterým se realizuje sociální politika**
  - **Oblast sociální politiky**
  - **Vývoj SZ je obrazem sociálně-politických úsilí ve společnosti**
  - ***Hlavní funkcí* je zabezpečení příznivých životních podmínek pro občany, jejichž potřeby nelze z objektivních důvodů zabezpečovat rozdělováním podle pracovního výkonu**
- = Souhrnné označení pro všechny sociální instituce poskytující poradenství, prevenci, materiální a peněžní plnění, služby a azyl k uspokojení základních potřeb**

Programy sociálního zabezpečení

- **Ve stáří, invaliditě a úmrtí**
- **V nemoci, v mateřství, často ve spojení se zdravotní péčí**
- **V nezaměstnanosti**
- **Rodiny s dětmi**
- **Sociální péče (péče o chudé)**

Typy základních systémů SZ

- **Liberální**
- **Charitativní**
- **Pojišťovací**
- **Zajišťovací**
- **Zaopatřovací**

Financování SZ

- 1. Bismarckův pojistný systém – výběr příspěvků**
  - průběžné financování
  - kapitálový systém
- 2. Beveridgův přístup – z veřejných fondů**

Finanční techniky SZ

- **Spoření**
- **Soukromé pojištění**
- **Podnikové zaopatření**
- **Sociální pojištění**
- **Státní zaopatření**
- **Sociální pomoc**

Soustava sociálního zabezpečení

- **Sociální pojištění**
- **Státní sociální podpora**
- **Sociální pomoc – sociální služby**

Sociální pojištění

- **Pojistné na důchodové zabezpečení**
- **Pojistné na nemocenské zabezpečení**
- **Příspěvek na státní politiku
zaměstnanosti**

Dávky SSP

- **Dávky, které jsou poskytovány v závislosti na příjmu**
  - *přídavek na dítě*
  - *sociální příplatek* (zrušen k 31.12.2011)
  - *příspěvek na bydlení*
  - *porodné*
  - *příspěvek na dopravu* (zrušeno k 1.7.2004 – nahrazeno žakovským jízdným)

Dávky SSP, které nejsou závislé na příjmu

- *Rodičovský příspěvek*
- *Pohřebné*
- *Dávky pěstounské péče*
  - **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**
  - **Odměna pěstouna**
  - **Příspěvek při převzetí dítěte**
  - **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**

Životní minimum

- Životní minimum plní v České republice oficiální hranici chudoby od konce roku 1991, kdy bylo stanoveno zákonem č. 463/1991 Sb., o životním minimu.
- Jeho uzákonění bylo reakcí na probíhající změny v české a slovenské ekonomice v rámci transformačního procesu, které by mohly mít nepříznivý dopad na určité sociální skupiny. Zejména se jedná o občany, kteří z nejrůznějších důvodů nemohou pracovat a jejichž schopnost uspokojovat základní životní (i sociální) potřeby je tak ohrožena.

Částky životního minima od 1.1.2012 v Kč za měsíc

- Pro jednotlivce 3410
- pro první osobu v domácnosti 3140
- pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem 2830
- pro nezaopatřené dítě ve věku
  - do 6 let 1740
  - 6 až 15 let 2140
  - 15 až 26 let (nezaopatřené) 2450

- Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti

Přídavek na dítě

- Rodiny s příjmem do 2,4násobku životního minima

Věk nezaopatřeného dítěte	Přídavek na dítě v Kč měsíčně
do 6 let	500
6 – 15 let	610
15 – 26 let	700

Rodičovský příspěvek

- Vyčerpání částky 220 000,- Kč a to do čtyř let věku dítěte
- Jestliže alespoň jednomu z rodičů v rodině lze stanovit k datu narození dítěte 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenské v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte podle zákona o nemocenském pojištění, rodič si může volit výši a tím i délku pobírání rodičovského příspěvku.
- Volbu výše rodičovského příspěvku lze měnit jedenkrát za tři měsíce

Příspěvek na bydlení

- jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem
- Časově omezena: 84 měsíců v období posledních 10 let (vyjímky: osoby starší 70 let, OZP)

Porodné

- Jednorázový příspěvek s narozením prvního dítěte
- Příjmy v rodině nižší jak 2,4 nás.ŽM rodiny za poslední čtvrtletí před narozením dítěte
- Výše porodného 13 000 Kč (u dvojčat 19 500 Kč)

Pohřebné

- **Nevyplácí se – výjimka: výše pohřebného je stanovena pevnou částkou 5 000 Kč**

Dávky pěstounské péče

- **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**
  - výše činí 2,3násobek životního minima dítěte
- **Odměna pěstouna**
  - výše stanovena ve výši částky životního minima jednotlivce za každé svěřené dítě
- **Příspěvek při převzetí dítěte**
  - účelem jednorázové dávky je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě, přicházející do náhradní rodinné péče

Věk nezaopatřeného dítěte	Příspěvek při převzetí dítěte v Kč
do 6 let	8 000
6 – 15 let	9 000
15 – 18let	10 000

- **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**
  - v péči nejméně čtyři děti
  - ve výši 70 % pořizovací ceny vozidla nejvýše ale 100 000 Kč.

Sociální pomoc od roku 2007

- v oblasti pomoci osobám, které se nacházejí v obtížné životní situaci díky jejich příjmové nedostatečnosti (dávky podmíněné zdravotním stavem zůstaly, ale jejich objem vzrostl o 3,1%).

Legislativně můžeme SP vymezit od roku 2007 dvěma zákony:

- zákonem č. 108/2006 Sb. o sociálních službách a
- zákonem č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi

Sociální pomoc

- **Zabezpečuje občany, kteří se nacházejí v obtížné životní situaci**
  - **Občan v hmotné nouzi**
  - **Občan v sociální nouzi**

Metody sociální pomoci – sociální práce

Formy sociální pomoci

- **Sociálně – právní ochrana**
- **Finanční výpomoc**
- **Příspěvek na živobytí, mimořádná okamžitá pomoc, doplatek na bydlení**
- **Půjčka na živobytí**
- **Sociální služby**

Mezinárodní organizace činné v sociálním zabezpečení

Mezinárodní vládní organizace

- **Hospodářská a sociální rada OSN**
- **Mezinárodní organizace práce**
- **Rada Evropy**
- **Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj**

Mezinárodní nevládní organizace

- **Mezinárodní asociace sociálního zabezpečení**
- **Profesní organizace (např. Mezinárodní sdružení sociálních pracovníků, Mez. sdružení soc. škol)**
- **Církevní sociální instituce**

Sociální služby

- Zařazení : *odvětví rozvoje člověka*
- Forma sociální pomoci
- Cíl: zabezpečit občana po dobu, kdy není schopen zabezpečovat svoje potřeby vlastním přičiněním

Typologie sociálních služeb

- **Sociální poradenství**
- **Ubytování - dočasné**
- **Denní pobyty**
- **Stravování**
- **Pečovatelské služby**
- **Krizová centra**
- **Zařízení pro občany společensky nepřizpůsobivé**
- **Komunity**
- **Sociálně-právní ochrana**
- **Ústavní sociální péče**

Trh práce

Proč bychom se měli problematikou pracovních trhů a politikou zaměstnanosti zabývat?

Jaká je současná situace na pracovním trhu?

Vývoj míry registrované nezaměstnanosti v období 2005 - 2012

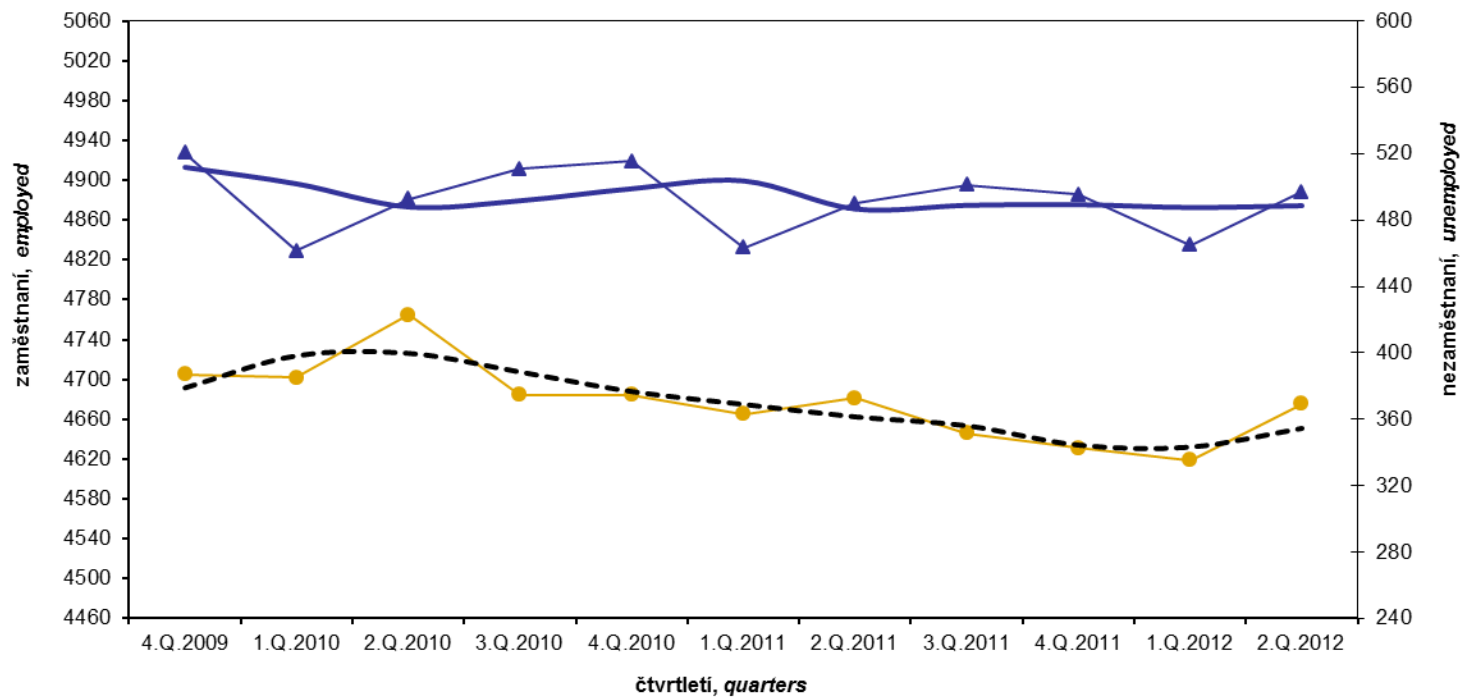
Jak vzniká nezaměstnanost?

Kdo je nezaměstnaný?

Jak se nezaměstnanost měří?

Graf 1 Zaměstnaní, nezaměstnaní (absolutně)

Graph 1 Employed, unemployed (absolutely)

- ▲ zaměstnaní, employed
- zaměstnaní - sezónně očištěné, employed - seasonally adjusted
- nezaměstnaní, unemployed
- - - nezaměstnaní - sezónně očištěné, unemployed - seasonally adjusted

Nezaměstnanost

- **Složité jev, nelze hodnotit pouze globálně**
- **K řešení je nutná informační síť potřebných dat**

Nezaměstnaný/ uchazeč o zaměstnání

- **aktivně hledají práci a jsou registrováni na úřadu práce**
  - **bez práce během referenčního týdne**
  - **v současné době připraven k nástupu do práce**
- *Definice odpovídá a podmínkám ILO*

Výpočet míry nezaměstnanosti

$$UR = ED / LF * 100 (\%)$$

UR- míra nezaměstnanosti

ED – přesná evidence registrovaných – dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání občanů ČR a EU, vedenou ÚP podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného měsíce

LF – zahrnuje:

A) počet zaměstnaných v NH s jediným nebo hlavním zaměstnáním dle VŠPS

B) počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných uchazečů EU registrovaných ÚP a cizinců s platným živnostenským oprávněním

C) přesná evidence registrovaných – dosažitelných, neumístěných o zaměstnání občanů ČR a EU, vedená ÚP podle bydliště uchazeče

Výpočet míry nezaměstnanosti

- **Obecná míra nezaměstnanosti** – vykazována ČSÚ, výsledky VŠPS (vyhovuje k použití mezinárodní komparace)
- **Registrovaná míra nezaměstnanosti** – zveřejněna MPSV, výpočty na základě evidence jednotlivých úřadů práce, nepostihuje tzv. skrytou U (informuje lépe o skutečné situaci na trhu práce)

Relativní ukazatele

- Míry nezaměstnanosti
- Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (ILO/MPSV)
- Míra ekonomické aktivity
- Míra zaměstnanosti

Další ukazatele

Pracovní síla, ekonomicky neaktivní, podzaměstnaní

Specifika fungování trhu práce

- Předmětem směny na trhu je práce
- Přizpůsobivost nabídky a poptávky podle ceny práce
- Trh práce je segmentován
- Vliv kolektivního vyjednávání na mzdy
- Trh práce ovlivněn ze strany státu

Trh práce

- inklinuje k nerovnováze a k nezaměstnanosti
- Je rigidní, regulovaný
- Není typicky konkurenčním trhem, administrativně regulovaný

Politika zaměstnanosti

- Aktivní + pasivní

Cíl APZ

- Podpořit aktivní přístup osob při hledání zaměstnání
- prostřednictvím ÚP a agentur práce zprostředkovávají informace o volných pracovních místech a o uchazečích o zaměstnání
- Podporují vznik nových pracovních příležitostí
- Podporují adaptabilitu uchazečů o práci prostřednictvím rekvalifikací

Cíl PPZ

- Zabezpečení nezaměstnaným osobám při ztrátě zaměstnání.
- Kompenzace ztráty pracovního období.

Shrnutí

Proč stát zabezpečuje sociální rizika?

Proč zařazujeme systém sociálního zabezpečení do bloku existenčních jistot a sociální služby do odvětví rozvoje člověka?

Je současný systém sociálního zabezpečení dostačující?

Je zohledněn princip spravedlnosti?

Je sociální zabezpečení jediným systémem zabezpečující sociální rizika?